

VLAEMSCH-DUITSCH ZANGVERBOND

(1846-'47), groepering van Duitse en Vlaamse zangverenigingen met als doel het regelmatig organiseren van zangfeesten om de betrekkingen tussen beide volkeren te verbeteren.

Het initiatief hiertoe - omstreeks 1844 - was uitgegaan van de in België verblijvende Duitse filoloog J.W. Wolf, die bij de praktische organisatie en uitwerking echter weldra door P. van Duyse zou worden overvleugeld. Behalve Van Duyse waren aan Vlaamse zijde nog J.M. Dautzenberg, J. Nolet de Brauwere van Steeland en de gebroeders Van Maldeghem bij de onderneming betrokken. De jaren 1846-'47 waren het hoogtepunt van de bewe-

Deutsch-vlaemischer Sängerbund.

Erstes großes Sängerfest zu Köln

am 14. und 15. Juni 1846

auf dem Saale Gürzenich,

unter Leitung des Königl. General-Musik-Directors

HERRN Dr. FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY

und des Königl. Musik-Directors

HERRN FRANZ WEBER.

PROGRAMM.

Erster Tag.

Unter gemeinschaftlichem Mitwirken der deutschen und vlaemischen Sänger.

I. ABTHEILUNG.

- 1) GEBET FÜR DAS VATERLAND, von Joh. Gabriel Strub, Doppelchor, neues für dieses Fest besonders composiertes Werk von Musik-Director Fr. Weber.
- 2) GOTT SEI MIR GNÄDIG, Motette mit Orgelbegleitung von Herrh. Klein.
- 3) REEBESSTILLE UND GLÜCKLICHE FAHRT, Chor mit Orchesterbegleitung von Capellmeister E. Schür, unter des Componisten eigener Leitung.
- 4) HOCH LEBE DEUTSCHER GESANG, Doppelchor von Fr. Heßlich.
- 5) JEHOVA DIR FROHLOCKT DER KÖNIG, Cantate mit Orchesterbegleitung von H. Capellmeister Dr. Fr. Schöner.

II. ABTHEILUNG.

- 6) AN DIE KÜNSTLER, von Fr. von Schiller, neues für dieses Fest besonders composiertes Werk mit Orchesterbegleitung von General-Musik-Director Dr. Felix Mendelssohn-Bartholdy.
- 7) TE DEUM LAUDANUS, Chor mit Orgelbegleitung von Herrh. Klein.
- 8) O ISIS UND OSIRIS, Chor mit Orchesterbegleitung von Fr. Heßlich.
- 9) Hymne, WO IST SO WEIT DIE SCHÖPFUNG REICHT, mit Orchesterbegleitung von Fr. Heßlich.
- 10) BACCHE'S CHOR N. 6 AUS ANTIGONE, Doppelchor mit Orchesterbegleitung von General-Musik-Director Dr. Felix Mendelssohn-Bartholdy.

Zweiter Tag.

I. ABTHEILUNG.

- 1) HERR UNSER GOTT, Chor von Heßlich, gesungen von allen anwesenden Sängern.
- 2) CHÖRE, gesungen von einzelnen Sängervereinen.
- 3) BHEINPREUSSISCHES KRIEGERLIED, von F. Hes. Hoff, Chor mit Orchesterbegleitung von Musik-Director Fr. Weber, gesungen von allen anwesenden Sängern.

II. ABTHEILUNG.

- 6) DER JÄGER ABSCHIED, von Fes. von Scherndorf, Chor von General-Musik-Director Dr. Felix Mendelssohn-Bartholdy, gesungen von allen anwesenden Sängern.
- 7) CHÖRE, gesungen von einzelnen Sängervereinen.
- 8) DES DEUTSCHEN VATERLAND, von L. B. Heßlich, composirt von Fr. Heßlich, gesungen von allen anwesenden Sängern.

Das vollständige Programm des zweiten Tages wird erst später festgestellt und veröffentlicht werden, nachdem die Anordnungen von Hrn. Webern alle eingegangen sind.

Das Comité des deutsch-vlaemischen Sängersfestes.

ging, toen achtereenvolgens te Keulen, Brussel en Gent luisterrijke zangwedstrijden werden gehouden. Op de manifestatie te Keulen - 14, 15, 16 juni 1846 - waar Mendelssohn de verenigde koren dirigeerde en waar het Vlaamse land met een vijftwintigtal zangverenigingen was vertegenwoordigd, waren o.m. H. Conscience en G. Wappers aanwezig. Het tegenfeest te Gent - 26, 27, 28 juni 1847, waarop behalve vijftig Vlaamse ongeveer zestig Duitse verenigingen waren verschenen, betekende meteen het einde van de onderneming, aangezien het voor 1848 voorgenomen zangfeest in Frankfurt wegens de revolutionaire atmosfeer in Frankrijk en Duitsland niet zou plaatshebben.

Het Zangverbond kan beschouwd worden als één van de eerste georganiseerde pogingen tot Vlaams-Duitse toenadering in de 19de eeuw, waarbij echter niet over het hoofd mag worden gezien, dat het alles bij elkaar een poging op afstand bleef. Ondanks het romantisch enthousiasme en de atmosfeer van wederzijdse verbroedering waren beide partijen met aanmerkelijk uiteenlopende intenties tot het verbond togetreden: wilde men aan Vlaamse zijde vooral de verfransing beteugelen - echter met eerbiediging van het Belgisch staatsconcept -, aan Duitse kant was de tendens ongetwijfeld overwegend pangermaans, zodat ook zonder de revolutie van 1848 onderlinge spanningen wel eens tot de ontbinding van het verbond zouden hebben kunnen leiden. Dat Van Duyses project in Vlaanderen zelf trouwens niet overal instemming

Vlaemsch-Duitsch Zangverbond.

GROOT ZANGFEEST

TE BRUSSEL

den 24 en 25 September 1846

UITGEVOERD

IN DEN NIEUWEN KUNSTRYDERS SCHOUWBURG EN OP DE
KONINKLYKE PLAETS,

ONDER HET BESTUER

Van den Heer WEBER, koninklyke

MUZIEK-DIRECTEUR,

en de Gebroeders VAN MALDEGHEM,

STICHTERS EN BESTUERDERS VAN HET ZANGVERBOND
IN BELGIË.

BRUSSEL,

DRUKKERY VAN J.-H. DEHOU, GROOT EILAND, 6.

1846

vond en dat Antwerpen zich met P.F. van Kerckhoven, J. de Laet en J. van Ryswyck - zij het wellicht voor een deel ook uit persoonlijke rivaliteit - eerder op een afstand hield, is in dit opzicht veelbetekenend.

LITERATUUR : Pr. van Duyse, *Bij het eerste verjaringsfeest van het Vlaemsch-Duitsch Zangverbond* (1847); - J. Behets, *Het „Germanisme” in de Vlaamse Beweging (1840-1848)*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 20 (1960, kol. 5-11, 201-210); - A. Deprez, *De Vlaamse Leeuw, feiten en stemmingen uit de jaren 1840-1848*, in *Jaarboek 1960 (Tweede reeks: nr. 2) van De Fonteyne*; - H. von der Dunk, *Der deutsche Vormärz und Belgien 1830-1848* (1966).

KAREL WAUTERS